

Lausuntopyyntö - Luonnos hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä

Psykologiliiton huomioita:

Luonnoksessa asetettu tavoite velvoittaa kaikki terveydenhuollon ammattihenkilöt liittymään valtakunnalliseen sähköiseen asiakasrekisteriin riippumatta siitä, toimiiko hän tietyn isomman terveydenhuoltopalveluita tuottavan yksikön työntekijänä tai yksin toimivana ammatinharjoittajana, on huolestuttava erityisesti yksin omalla toiminimellään ammattiaan harjoittavan terveydenhuollon ammattilaisen kannalta. Esitys on ristiriidassa aiemmin tehdyn linjauksen kanssa, jossa itsenäiset ammatinharjoittajat oli vapautettu velvoitteesta liittyä KANTAan.

Esitys asettaa itsenäiset ammatinharjoittajat epäedulliseen kilpailuasetelmaan suhteessa vastaavia palveluja tarjoaviin lääkäriasemiin tai suuriin psykoterapiapalveluita tuottaviin yrityksiin, joilla on paremmat taloudelliset resurssit ja toimitilat, joiden pohjalta tarjota työntekijöilleen tai osakkailleen tekniset puitteet sähköisen asiakasrekisterin toteuttamiseen.

Monet itsenäiset ammatinharjoittajat toimivat pienissä vuokratiloissa, jotka on suunniteltu esimerkiksi psykoterapian tuottamiseen puitteisiin useimmiten toimistotilaksi suunnittelemissa kerrostalohuoneistossa. Sähköisen asiakasrekisterin edellyttämä tekninen infrastruktuuri puuttuu tällaisista toimitiloista, vaikka ne soveltuvat varsinaiseen tarkoitukseensa eli psykoterapian antamiseen ja saamiseen hyvin. Infrastruktuurin hankkiminen on merkittävä investointi, jonka aiheuttamat kulut siirtyvät varsinaisella toiminnalla kustannettavaksi eli asiakashintoihin. Henkilöstöresursseiltaan suuremmat palveluntuottajat, joilla useimmiten jo toimitilojensa puolesta on valmis infrastruktuuri, saavat selkeän kilpailuedun. On täysin mahdollista, että monelle kokeneelle ja varttuneemmalle ammatinharjoittajalle on houkuttelevampaa lopettaa palveluiden tuottaminen huomattavien taloudellisten investointien sijaan.

Esityksessä viitataan KELAn ja Väestörekisterin tuottamien asiakasrekisterin ylläpitämiseen liittyvien palveluiden maksullisuuteen. Kenelle nämä kustannukset koituvat maksettavaksi, jää esityksessä avoimeksi.

Vastaavasti esityksessä mainitut veloitteet tietoturva vaatimusten täyttämiseksi niin tietojärjestelmien kuin niiden ylläpidon sekä tietosuojakäytänteiden hallinnan varmistamiseksi merkitsevät taloudellisia investointeja sekä ajankäyttöä muuhun kuin varsinaiseen asiakastyöhön. Etenkin osa-aikaisille ammatinharjoittajille tämä merkitsee menetettyjä tuloja ja painetta luopua palveluiden tuottamisesta, kun kustannukset ylittävät palveluiden tuottamisesta saatavan tulon. Psykologiliiton kautta potilasvakuutuksen on ottanut noin 1600 itsenäistä ammatinharjoittajaa, heistä suurin osa sivutoimisia psykoterapeutteja tai neuropsykologeja. Esityksen tavoitteena ei liene lopettaa sivutoimista ammatinharjoittamista Suomesta.

SOTE-uudistuksessa toistuvasti korostettu tasavertainen kohtelu riippumatta terveyspalveluiden asemasta joko valtakunnallisen palveluita tuottavan organisaation palveluksessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana kyseenalaistuu tämän esityksen pohjalta entisestään.

Ruotsinkielisen potilaan kirjaukset järjestelmään on ehdottomasti saatava tehdä ruotsiksi. Ovatko tarjolla olevat järjestelmät sellaisia, että kirjaukset ja myös järjestelmän käyttäminen ovat mahdollisia täysin ruotsin kielellä?

Etenkin psykoterapiaan liittyy keskeisenä luottamuksellisuus ja vaitiolon ehdottomuus. Usein asiakkaat hakeutuvat kuntouttavaan psykoterapiaan voidakseen työstää monesti hyvin arkaluontoisia asioita.

Luottamus käsiteltävien asioiden säilymiseen kahdenkeskisyyteen voi jo lähtökohtaisesti horjua asiakkaan kuullessa psykoterapeutin velvoitteesta liittää hänetkin sähköiseen asiakasrekisteriin. Esityksessä ei ole kyetty yksilöimään, mitä tietoja on tarkoitus kerätä ja mitkä ovat ne poikkeukset, jolloin annettu kiello tietojensa jakamisesta eteenpäin ei päde. Samoin kysymyksiä herättää sinänsä tärkeä tavoite tiedon moniammatillisesta käytettävyydestä – miten turvataan asiakkaan ja potilaan yksilönsuoja?

Mikäli tämä esitys tulisi hyväksytyksi lakina, on ehdottoman tärkeää, että valtiovallan taholta toteutetaan riittävän pitkä siirtymäkausi, jonka aikana tähän valtakunnalliseen järjestelmään on liityttävä. Toisaalta aiheutuvien kustannusten kompensoiminen asiakashintojen nousuna on estettävä.

Huomiot on kerätty Psykologiliiton toimiston ja asiantuntijoiden yhteistyönä.

Lähettäjä: Vastaava psykologi Teemu Ollikainen teemu.ollikainen@psyli.fi, p. 0405600947

Vastuuhenkilö: Puheenjohtaja Annarilla Ahtola annarilla.ahtola@psyli.fi, p. 0406877677